

Eerste lezing: 2 KONINGEN 6, 1-23 Tweede lezing: JAKOBUS 2, 14-18

Gemeente van Jezus onze Heer,

Wij zijn allen voorstanders van de vrede.

Maar over de weg daarnaartoe zijn we het lang niet altijd eens.

Wij zijn allen warme pleitbezorgers van het Koninkrijk van God.

Maar wij verschillen ernstig van mening over de methoden die we zullen toepassen, op weg naar dat rijk.

Wij zouden aan alle oorlogen een einde willen maken.

Maar we zijn het niet eens over de tactiek.

Wij zijn allen wel enigszins gelovig.

Maar we zijn lang niet eensgezind over wat dat inhoudt.

We willen allemaal wel aansluiting vinden bij de bijbel.

Maar we schrikken van de adviezen die we ontvangen.

Wij willen allen ten diepste de eeuwigheid proeven.

Maar meer energie stoppen we in het doden van de tijd.

Hoe langer ik doorga met deze opsomming, hoe minderwaardiger we ons gaan voelen. Dat is geen gezonde weg. Maar er schuilt een kern van waarheid in deze tegenstellingen, die ik opsomde.

We verlangen naar eeuwigheid, maar we doden de tijd.

We verlangen naar Gods rijk, maar vervolgen elkaar vanwege onenigheid over de koers daarnaartoe. Daar schuilt toch zeker een kern van waarheid in?

Wij herkennen ons vandaag in de actie van Elisa, die een halt wil toeroepen aan de waanzin van de oorlog. Maar we verbazen ons over zijn methoden.

Kortgezegd lazen we dit: Elisa de profeet bemerkt dat de koning van Aram weer eens ten strijde wil trekken tegen Israël. Een escalatie van geweld ligt voor de hand.

We horen in dit hoofdstuk geen concrete namen van koningen, we horen geen precieze plaatsen of tijden. Wij kunnen niet zeggen: Dit speelde toen en toen tussen die en die.

En dat is met opzet zo gedaan. Wij kunnen dit verhaal niet doorverwijzen naar de geschiedenisboekjes, we kunnen deze profetie niet onschadelijk maken door te zeggen, dat was toen. Dit is in alle opzichten een verhaal voor nu!

Het is een profetie van alle tijden.

Oorlog en escalatie van macht is nu niet minder dan toen. De profetie is actueler dan ooit. Dit hoofdstuk is bijna een spotprent, die de onzinnigheid van oorlog en geweld zichtbaar maakt. De legermacht van Aram is indrukwekkend groot, maar de vurige wagens en machtige paarden, symbool voor Gods aanwezigheid en kracht, zijn wellicht nog groter. 'Vreest niet' zegt Elisa. Als je vertrouwt op Gods bescherming dan vindt je wel een begaanbare weg. 'Vrees niet' woorden die ook wel het elfde gebod genoemd worden. Woorden van een engel. 'Vrees niet'.

Uiteindelijk worden de arameërs krijgsgevangen genomen. De koning van Israël zou hen het liefst afslachten, maar vraagt toch eerst nog advies van de profeet, en dan zegt Elisa: Deze mannen zijn bij ons te gast. We moeten ze eten en drinken geven. Zo gebeurde en daarna konden de aramese soldaten huiswaarts keren. Veelzeggend is dan het laatste vers:

Sindsdien kwamen de benden van Aram niet meer in het land Israël. Wij zouden zeggen: Nooit meer oorlog!

Elisa's optreden midden in het oorlogsgeweld is een luid protest; dit bijbelgedeelte is als het ware een schreeuwend spandoek, dat boven al die andere hoofdstukken over oorlogsgeweld hangt. Deze profetie is van alle tijden en plaatsen.

Nooit meer oorlog, daar zijn we het wel over eens. Maar langs welke weg? Zouden wij in staat zijn onze vijanden een broodmaaltijd voor te zetten en ze naar huis te sturen? Is dit geen luchtfietserij? Is de werkelijkheid niet veel weerbarstiger dan hier wordt voorgesteld? Misschien lezen wij hier vandaag een pleidooi voor pacifisme? Maar is dat niet te mooi om waar te zijn?

Aan het begin van het hoofdstuk lezen wij nog dat sukje over die drijvende bijl. Hier wordt duidelijk, dat een bijl bedoeld is niet om elkaar de hersen mee in te slaan, maar om hout te kappen en huizen te bouwen. De geleerden verschillen van mening over de interpretatie van die drijvende bijl. Het zou kunnen, dat die bijl symbool is van het koningschap van Israël. En van die bijl wordt gezegd dat die geleend is. (Dit zou kunnen betekenen) het koningschap van Israël is geleend van God. En als de profetie geen weerklank vindt onder de mensen, dan valt het koningschap in het water. Maar dese uitleg is onzeker.

Een profetie voor alle tijden en alle plaatsen. Misschien een pleidooi voor pacifisme. In ieder geval zegt deze profetie wat Jezus ook bedoelde toen Hij zei: Heb uw vijanden lief. Elisa creëert als het ware een moment van eeuwigheid in de tijd, als hij de krijgsgevangenen arameers een feestelijk diner aanbiedt! Hij wint deze oorlog met zijn creativiteit. En dat geeft toch wel te denken.

Er zit nog een bijzonderheid aan deze profetie. We lazen dat Elisa op een gegeven moment tot God bidt, dat de arameers met blindheid geslagen worden. En de God van Israël, die een sterk gevoel voor humor heeft vind dit blijkbaar wel een goede grap, waar Hij graag aan meewerkt. Dus verblindt Hij de ogen van de arameers en opent hun ogen weer als alles gereed is. Dan bevinden de arameers zich plotseling in een hinderlaag, midden in de hoofdstad. Dat God humor heeft, is misschien wel de grootste ontdekking uit de schriftgedeelte.

Dit zelfde tafereel doet mij denken aan wat je wel eens meemaakt als iemand een verrassing krijgt. Dan zegt de ander: Ogen dicht en niet stiekum kijken. En als de verrassing klaar staat, dan mag je je ogen weer open doen.

En de verrassing is, dat het brood het wint van het geweld. Hier vallen geen slachtoffers, maar worden de vruchten van de schepping gedeeld. Hier wordt niet de tijd gedood, maar de eeuwigheid gevierd. En daarin moeten wij toch voor ons leven nu ook een aanwijzing vinden voor ons leven.

Er zijn denk ik twee belangrijke aanwijzingen uit dit gedeelte:

Het eerste is, dat wij ons nog weer eens bewust worden van de onzinnigheid van oorlog en geweld. Wij worden nog weer eens gewezen op de zinloosheid van intolerantie.

De tweede aanwijzing is deze: Met humor en creativiteit kun je oorlogen frustreren en legermachten overwinnen. Met humor en creativiteit kunnen wij conflicten te boven komen en samen aan één tafel zitten.

Misschien kunnen humor en creativiteit ons ook lostrekken uit langzaam malende kerkelijke molens. En dan wil ik heel even voortborduren op de preek van vorige week: De kerk is geen doel, maar een middel tot Gods rijk, kunnen we vandaag zeggen: Het doel heiligt niet altijd de middelen. De middelen moeten met grote zorgvuldigheid gekozen worden! Middelen die gevoed worden met humor en creativiteit en middelen die een afspiegeling zijn van Gods liefde en bescherming.

Jakobus zegt vandaag: Geloof kan niet bestaan zonder goede werken. Maar ook die goede werken moeten met grote zorgvuldigheid verricht worden. En met zorgvuldigheid bedoel ik, dat we bij alles steeds nagaan of onze goede daad gericht is op de eeuwigheid of op het doden van de tijd. En daarbij bewaken dat de goede werken gericht op de eeuwigheid altijd meer zijn in getal dan de werken om de tijd te doden.

Een voorbeeld:

~~Concreet betekent dat dit:~~ De goede dingen die je investeert in je kinderen dragen bij tot de versterking van hun leven, en dragen daarin bij tot Gods rijk. Ze zijn gericht op de eeuwigheid.

Het doel heiligt niet alle middelen! Niet alle zogenaamde verdiensten van het christendom dragen bij tot de verhaasting van Gods rijk!

Van ons allen wordt zorgvuldigheid gevraagd in onze levenskeuzes. Dat wil zeggen: Als wij keuzes hebben. Want er zijn natuurlijk vele situaties waarin we weinig of geen keuze hebben. Maar voor zover wij keuze hebben eist deze profetie zorgvuldigheid, humor en creativiteit.

~~En ook al klinkt~~ dat niet revolutionair, dat is het wel. Want christen zijn zonder goede werken is lange tijd voldoende geweest om de hemel te bereiken. Maar een christen zonder goede werken heeft een dood geloof.

Concreet betekent dit: Ook al doden wij soms onze tijd, meer nog proberen we te bouwen aan de eeuwigheid. Ook al gloven we allen op een andere wijze, meer nog zeggen en zingen we wat ons samenbindt.

Ook al verschillen we als kerken van mening over de koers van de gemeenten, bovenal zullen we met humor en creativiteit proberen de harten van mensen te raken in het kerkewerk.

Ook al denken we anders over hoe vrede bereikt kan worden, bovenal geloven we in de bescherming van God en in de kracht van het brood dat gedeeld wordt.

Nooit meer oorlog, niet alleen een kreet, maar bovenal een leefwijze.

Zorgvuldigheid, creativiteit en humor, onder de bescherming van God. Dat is het spoor waarlangs we met vertrouwen kunnen gaan.

Dat zijn de bronnen voor ziekentroost, rouwverwerking, gesprekken over de zin van het leven.

bedenken
Ik nodig u uit, denkend aan de stilte van Taizé om nu nog wat na te denken en te mediteren over wat we zoal gezegd en gezongen hebben. En laten we proberen eens te ~~verkennen~~, wat je de komende week kunt nalaten in de sfeer van het doden van je tijd, en anderzijds wat je zou kunnen doen of zeggen als bijdrage aan Gods rijk.

Na die korte stille meditatie leidde de organist ons naar het aansluitende lied.